

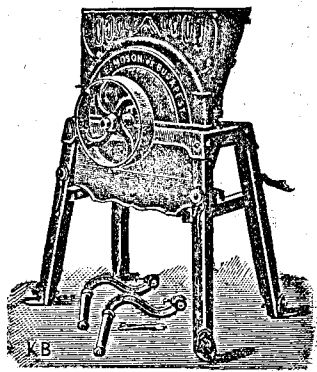
„KÜHNE“

MEZŐGAZDASÁGI
GÉPGYÁR R.-T.

MOSONBAN

elismert elsőrendű kivitelben szállit uradalmak és kisczadák céljainak megfelelő mindenféle

mezőgazdasági gépet.

Idénygépek: szecsavágók, répavágók, hengeres-, tárcsás- és kövesdarálók, tengeri morzsolók kézi- és erőhajtásra, tengeri szártépők, gyök-mosógépek, takarmányfülesztők.

Teljes takarmányberendezések

a legmodernebb kivitelben.

Helyszini felvétel és tervezés díjtalan.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

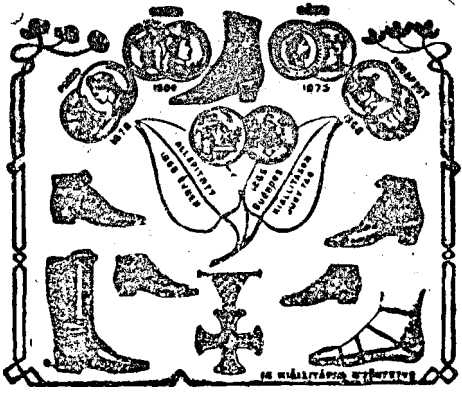
2012

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzügyintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhető. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megörzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állit ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

1195 1913. szám. g. int.

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város lombi gazdaságában eladó 229 darab makkoltatott mangalica sertés és pedig:

- 3 drb öreg ártány,
- 39 drb miskárolt koca,
- 52 drb 1 és fél éves ártány és miskárolt koca,
- 95 drb 3/4 éves ártány és miskárolt koca,
- 40 drb vegyes választott malac.

Zárt írásbeli ajánlatok dec. 15-ig a városi gazdasági intézőséghez nyújtandók be. (Városház I. em. 10. sz. szoba).

3025

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

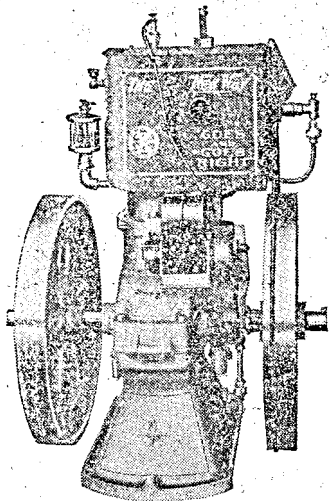
Fürdő-utca 8-ik szám.

2769

1913. szeptember havában Kolozsvárott aranyéremmel kitüntetve. 1913. október havában Grázban állami ezüst- és kiállítási aranyéremmel kitüntetve.

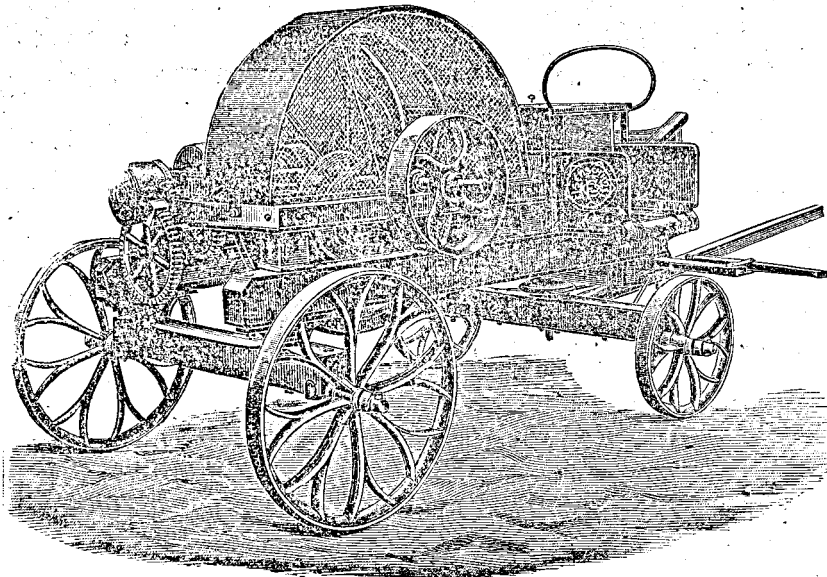
„NEW-WAY” benzínmotor

hűtőviz és csővezeték nélkül - - - a modern motorteknika legújabb vívmánya, 2½-től 12 lóerőig.

2672

Szerkezete egyszerű és zárt;
por, piszok nem érheti, ezáltal
a motor hosszú élettartalmu.
A legkitűnőbb anyagból készítve!
Ideális üzem a mezőgazdaság
és kisipar részére!

Bárki által könnyen kezelhető!

Szeceksavágóink, Répavágóink és Darálóink

tökéletes szerkezetüknél fogva közkedveltségnek örvendenek.

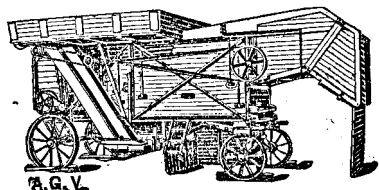
Árjegyzékkel készséggel szolgálnak:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENC

Magyarországi vezérképviselő:

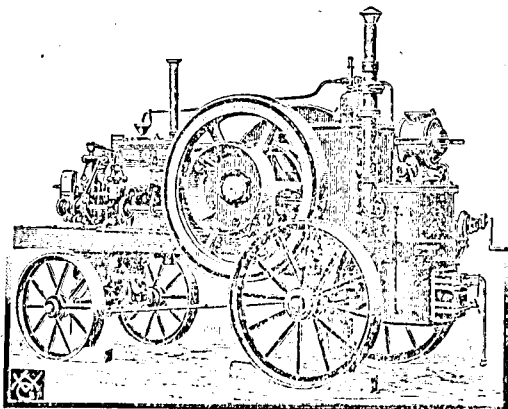
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körút 26.

Az állami gépgyár gyártmányai:

Acélkeretű golyós-csapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

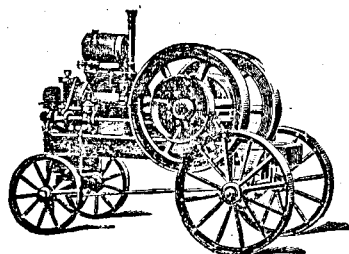
Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom!
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!
Könnyű kezelés!
Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm.
Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!
Könnyű kezelés!
Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

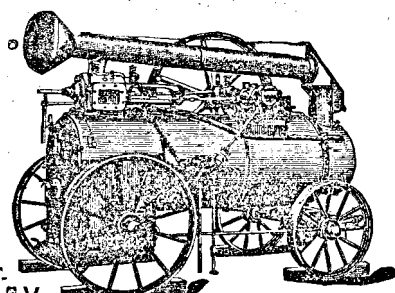
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szóróval kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék, Táracsáboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

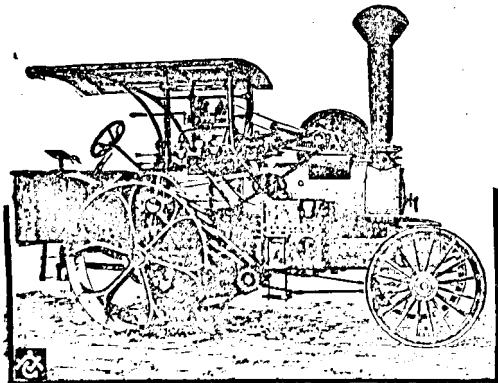
Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkönyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vizmegtakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkönyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel Gazdaságos üzem! Gözcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége Budapest, Váci-körút 32.

Nagyvárad
Debreceon
Temesvár

ERDÉLYI GAZDA

AZ O. M. G. E. TAGJAI INGYIN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szemle	555
Hogy takarmányozzon a kisgazda. <i>Jászberényi András.</i>	556
Trágyázási kísérletek a karintiai havasi legelő- kőn az 1910-12 években.	558
Irodalmi szemle.	559
Kisebb szakközlemények.	559
Egyleti élet.	559
Kormányintézkedések.	561
Vegyes közlemények.	561
Hirdetések.	

Szemle.

Sándor János és a közpénzek — A bankok és a birtokpolitika. — Gazdanapok Budapestén. — Elemi oktatás falun.

A közigazgatási hatóságok kezelése alatt álló közpénzek egy jelentékeny része egyes pénzügyintézeteknél mint betét van elhelyezve és ezek után a pénzügyintézetek alacsonyabb kamatot fizetnek mint a magánosok pénze után. Ilyen formán a pénzügyintézetek a közpénzek révén előnyökhöz jutnak. Ez annak tulajdonítható, hogy a pénzügyintézetekkel korábban kötött szerződéseket, amelyek a mai viszonyoknak már nem felelnek meg, a közigazgatási hatóságok nem újították meg. Sándor János belügyminiszter igen helyesen egy köriratban hívta fel a hatóságok figyelmét erre a körülményre és szeretnők remélni, hogy meg is lesz ennek az eredménye. Amennyiben a hatósági tisztviselők sürgősen ezirányban eljárni elmulasztanák, gazdatársaink nem mulasszák el a közigazgatási bizottsági gyűléseken a figyelmet e miniszteri rendeletre felhívni egyrészt azért, mert a közterhek viseléséből a legnagyobb részt ugy is a gazdák veszik ki, másrészt azért, mert a bankok a megtakarított ezrekből a jólékonysági intézményeken kívül egyéb: közgazdasági, kulturális célokra nem adakoznak úgy, amiként az módjukban állna és amiként azt a szász és román bankok is teszik.

Amikor a közigazgatási hatóságok külön is felhivatnak hivatalos úton a közpénzeknek kedvezőbb módon való elhe-

lyezésére, fontos dolog az, hogy a közpénzek megfelelő helyen nyerjenek elhelyezést.

Megfelelő helyen van elhelyezve pedig a közpénz az olyan pénzügyintézeteknél, amelyek az üzleti év végén elért tiszta nyereségből nemcsak jólékonysági, de legelső sorban birtokpolitikai, közgazdasági és kulturális célokra is áldoznak jelentékenyebb összegeket. Ne ülünk fel a nyereszkesedésre berendezett hamis jelzavakkal dolgozó bank részvény társaságok kedvező ajánlatainak, hanem járjunk pontosan utána, hogy az ajánlatot tevő pénzügyintézetek üzleti évei az utolsó 10 évben milyen eredménnyel zárultak és ismételten hangoztatjuk, milyen célokra fordították tiszta nyereségük bizonyos százalékát és hajlandók-e ezután — miként a nemzetiségi pénzügyintézetek — birtokpolitikai célokra is áldozni.

Az évenként megismétlődő bpesti gazdanapok az idén a megszokottnál nagyobb érdeklődés mellett fognak lefolyni. December 4-én délután 4 órakor kezdődik a gazdahét a Köztelken. Ekkor nyitják meg a gazdasági előadásokat s a napirend során Sporzon Pál gazdasági akadémiai tanár a talajmivelő gépek mezőgazdasági jelentőségéről tart előadást. Ugyancsak ez nap délután mutatják be a sajtónak a «Baromfitenyésztők Országos Egyesülete» által a városligeti nagy Iparcsarnokban rendezett országos baromfi-, házinyul és galambkiállítást, majd december 5-én d. e. 9 órától Kerpely Kálmán és Dorner Béla tartanak igen időszerű kérdésekről előadásokat a Köztelken. Dél előtt 11 órakor nyitják meg az országos baromfikiállítást, délután 4 órakor gazdasági előadás lesz és este 8 órakor a «Köztelkek» főbb munkatársai zártkörű társasvácsorát rendeznek a Hungária szállodában. A következő napot teljesen Ujhelyi Imre, Weizer István és Groffits Gábor előadásai foglalják le. December 7-én déléltől 10 órakor lesz az O. M. G. E. közgyűlése. Ezt követi délután 1 órakor a Hungária-szálló nagytermében a gróf Károlyi Sándor emléklakoma, melynek ünnepi

szónoka Bernát István a «Magyar Gazdaszövetség igazgatója lesz. Délután négy órakor a «Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete» által rendezett országos értekezletet tartják meg az agrár szőlőkölcsönök tartalékalapjának visszafizetése tárgyában, míg december 8-án déléltől 10 órakor a «Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének» XVIII. nagygyűlése fog lefolyni. A Máv. és a kezelésében levő helyi érdekű vasutak vonalain való kedvezményes utazásra jogosító, névre szóló igazolásokat legkésőbb december 1-ig bezárólag 40 fillér beküldése ellenében adja ki az «Országos Magyar Gazdasági Egyesület» titkársága. Ugyancsak itt (Budapest, IX. Köztelkek-utca 8.) kell kiváltani december 4-ig bezárólag a Károlyi Sándor emléklakomára szóló jegyet is.

Most, amikor a magyarság pusztulásáról annyit hallunk és írunk, a nép között többször megfordulva sok esetben kell még mindig tapasztalnuunk — sajnos, — hogy a falusi kisgazda nem fordít elég gondot gyermekei nevelésére. Dacára, hogy falun a sok gyermek a szó szoros értelmében vett igazi áldásnak tekinthető, terjed az egykerendszer, de az iskola, — dacára a törvényes intézkedéseknek — csak nagyon vontatottan tud olyan népszerűsége szert tenni a kisgazdák előtt, mint ahogyan az a főként az erdélyi falvak magyarsága szellemi fölényének biztosítása okából kívánatos volna.

Szomorú, hogy a kisgazdáknek egy része még mindig idegenkedik a gyermekei taníttatásától és amint a gyerek 2-3 évet tanult, kiveszi az iskolából azon a címen, hogy úgy sem lesz belőle se fiskális, se pap, hát minek akkor kinozni a szegény gyereket. Ő hasznát veszi a gyereknek otthon kiskorától s majd megtanul tőle gazdálkodni az úgy, amint ő is tanulta az apjától.

A kisgazdák gyermekeit nézetünk szerint nem szabad kivenni az iskolából még akkor sem, ha a gyerek gyengén tanul, mindaddig, amíg az legalább valamilyen alsóbbfokú szakiskolát, földmives is-

HAZAI valamint POROSZ SZENEKET

a legjobb minőségben és legelőnyösebb árban a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-u. 29. sz.

szállít.

Kérjünk árajánlatot.
Téli szükségletünket
már most rendeljük meg

kolát, vincellér, vagy kiscgazda képzőt el nem végzett. Amelyik gyerek jól tanul, azt taníttatni kell a felsőbb iskolai tudományokra is, mert csak így tud föbbre haladni az erdélyi magyarság a nemzeti-ségiekkal szemben a szellemiek terén.

A tanköteles falusi magyar gyermekek taníttatása fontos nemzeti érdek. A tanulatlan magyar paraszt legénnyel nehéz megértetni, hogy milyen káros nemzeti szempontból, ha élete legjavában költözik át Amerikába, de az iskolázott legények, ha saját földjük nincs, vagy mások szolgálatába szegődnek, itthon, vagy bérleten folytatják több tudással és így nagyobb értékkel a gazdálkodást. Szigorúan kell venni az iskoláztatás kötelezettségét és meg kell kedvelteni, főként minánk Erdélyben az iskolát nemcsak a gyermek, hanem a gazda előtt is.

Hogy takarmányozzon a kiscgazda.

(Különös tekintettel a szarvasmarhatenyésztésre.)

A Kolozsvár közelében lévő községek lakosai mindinkább felismerik azon nagy hasznot, melyet nekik a tejtermelés nyújt. Könnyen érthető ez, dacára annak, hogy az üzleti érzék, a spekuláció nincs kifejlődve náluk, mert a kolozsvári magas tejárák mellett a jövedelem oly szembeeső, hogy a számítás legfeljebb annak nagyságát mutatná ki, de a jövedelmezőség ténye e nélkül is konstatálható. Fejlettebb kulturviszonyok között élő kisbirtokosok, ezt az előnyös helyzetet a legnagyobb mértékben kihasználják, teremte maguknak olyan jólétet, amilyen e földön csak elképzelhető, sajnos azonban a mi kiscgazdánk részint tőke, részint szakismeret, részint pedig az üzleti érzék teljes hiánya következtében nem igen használják ki a kedvező körülményeket s így a tejtermelés jövedelme a vagyonsodást kellő mértékben nem mozditja nálunk elő.

Amidőn egy vidék a tejtermelésre fektetheti gazdálkodásának alapját, a lehető legnagyobb súlyt kellene a tejelő tehének minőségére helyezni. Mint tudjuk, vannak tehének, melyek ugyanazon takarmány mellett kétszer annyi tejet s így kétszer annyi nyersjövédelmet adnak, mint egy másik. Az okos kiscgazda a város közelében csak olyan tehenet tart, melynek ez a jó tulajdonsága meg van, a rossz tejelőn igyekezik tuladni. Értelmes község mindig jó fejős tehéntől való bikát szerez be tenyésztésre, mert tudja, hogy az ezután származó üszőborjúból rendszeren jó fejőstehén lesz. A jó gazda a jó fejős tehen üsző borját semmi szín alatt el nem adja, mert a legtöbb esetben az ilyen borjúból kiváló tejelő tehen lesz. Mindezen dolgok az alapjai az állattenyésztésnek, sajnos azonban a mi kiscgazdánk által vagy nem ismert, vagy nem alkalmazott szabályok ezek, a minnek eredménye aztán az, hogy még a nagyobb köz-

ségeinkben is alig van 5-6 kiváló tejelő tehen.

Az említettél még nagyobb hibát követnek el kiscgazdánk szarvasmarháik takarmányozásánál. A kisborjúkat és növendék állataikat rendszerint rosszul tartják, úgy hogy azok kifejlődni tökéletesen nem tudnak s így sem az ekét nem bírják, sem bőtejelők nem lesznek. A fejős teheneket alig takarmányozzák jobban, mint a meddőt, de azért azt kívánják, hogy a szerencsétlen állat bírja az igát is és még megadja a 10 kupa (15 l.) tejet is.

A gyenge takarmányozás mellett nem megfelelő a kiscgazda takarmányozási rendje sem, aminek következtében az adott takarmány még azt a hatást sem tudja kifejteni, amit rendszeres takarmányozás mellett nyújtania kellene. Nem használják ki a gazdáink a kedvező alkalmat, olcsó, könnyen beszerezhető tejelő állatoknak való takarmányok beszerzésére, hanem e helyett, ha takarmányt kell venniük oly drága, kevésbé megfelelő takarmányt vesznek, hogy hasznuk éppen nincs mellette, sőt legtöbbször ráfizetnek. E mellett gyakori eset, hogy a meglévő értékes takarmányt nem becsüli a gazda, sokat fel sem etet s ha fel is takarmányozza őket oly rendszer nélkül teszi azt, hogy a várt hatás legtöbbször elmarad.

Az okszerű takarmányozás jövedelmező hatása pedig elvitázhatatlan. S miután az egész gazdálkodás sikere a jövedelmezőségtől függ igazán hálás feladatnak tartom, — az erdélyrészi miniszteri kirendeltség vezetőjétől kapott felhívás alapján — gazdáink s főleg kiscgazdáink figyelmét a szarvasmarhák takarmányozásánál követendő eljárásra felhívni s őket az okszerűbb hasznathajóbb takarmányozás keresztülvételére buzdítani.

Igen sok gazda az állatok takarmányozásánál abból indul ki, hogy az Isten adott neki szalmát, szénát, kukoricaszarat stb. tehát ezt fel kell az állataival etetni. Az állattartást szükséges rosznak tartja, amelyetől mentesíteni lehetetlen magát. Hál Istennek az ilyen gondolkodású gazdáink száma napról-napra fogy, viszont emelkedik azok száma, akik az állattenyésztés jelentőségét többé-kevésbé megértenei tudják.

Mint minden gazdasági vállalat úgy az állattenyésztés is akkor van helyesen szervezve, ha a gazda jövedelmének emeléséhez hozzájárul. Ez az egyetlen szempont, amelyik az állattenyésztést indokoltá teszi s amely a gazdát ezen ág felkarolására készítheti.

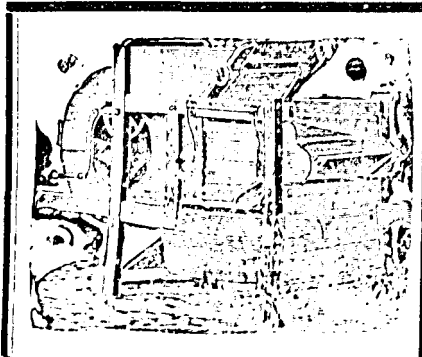
Ha az a takarmány, amiért a piacon mázsánként 5 koronát kapok az állatokkal való feletetés után, husban, tejben, trágyában vagy erőtermelésben 6-7 koronát ad, úgy állattenyésztésem jövedelmező, ha azonban pl. az 5 koronáért piacon eladható szénáért az állattenyésztésben csak 4 korona térül meg, úgy arra ráfizetek. Ha a malomban 9 koronáért vett kórpa csak 7 koronával értékesül az állattenyésztésnél, ez a gazda károsodását

idézi elő, ellenben ha 11 koronával értékesül, úgy ezen cselekedete, hogy 1 mázsa 9 koronás kórpat vett s azt állataival feletette, 2 korona tiszta hasznot juttatott neki.

A jövedelmező állattenyésztést tehát úgy kell elgondolni, hogy annak feltétele a termelt vagy vett takarmányainkat átalakítani olyformán, hogy az átalakítás által nyert tej, hus, trágya, erő értéke nagyobb legyen a feletetett takarmány és egyéb más az állatokra fordított kiadásaink értékénél. Helyesen így fogva fel a dolgot, az állattenyésztés hasonló a malomhoz, vagy szeszgyárhoz, ahol a nyers anyag feldolgozása folytán, előállított liszt, szesz, moslák mindig értékesebb, mint az a gabona, burgonya vagy tengeri, melyből készítették. Ez a jövedelmezőség természetesen igen sok körülménytől függ, döntő azonban e tekintetben, hogy az okszerű takarmányozás szabályait betartja-e a gazda, vagyis úgy eteti-e állatait, hogy ezáltal a legnagyobb jövedelemre legyen kilátása.

Hogy az okszerű takarmányozás lényegével tisztába legyünk, vegyünk fel például egy jármos ökröt, amelyik télben hetekig az istállóban pihen, nem csinál egyebet, minthogy eszik, lefekszik, felkel és a kulhoz megyen inni. Ha ennek az állatnak, amelyik semmit nem dolgozik nem adnánk takarmányt, az rövidesen teljesen lesóványodna és éhen pusztulna. Tehát még a teljesen pihenésben levő állatnak is, amelyik se munkát nem végez, sem tejet nem ad, sem vemhet nem nevel a méhében, bizonyos takarmányt kell adni mert másképp elpusztul. Elpusztul azért, mert az ilyen pihenő állat belsőben folyik a munka, kering a vér, dobog a szív, mozognak és dolgoznak a belek, mozog a száj a takarmány rágásakor s ezen munkák mind táplálékot használnak fel. Ezenfelül az állat teste mindig meleget párologtat el, ami megint a felvett táplálékból keletkezik éppen úgy, mint a kályha melege a fától származik. Ha tehát egy ilyen állatnak enni nem adnánk, úgy a saját teste anyagát fordítaná a test belső munkáira és a meleg kisugárzására s így teste addig fogyna, míg páráját ki nem lehelné. Azt a takarmányt, melyet egy teljesen pihenő állatnak adunk, azért, hogy testsúlyát megtartsa, tehát, hogy az se ne szaporodjon, se ne fogyjon *életben tartó takarmánynak* nevezzük.

Ismerve az életbentartó takarmány jelentőségét, az okszerű takarmányozás következményeit hamarosan megérthetjük. A borjunál és növendékmarhánál nem elégszünk meg azzal, hogy testsúlyát állandóan megtartsa, hanem azt óhajtjuk, hogy testsúlya növekedjék. Ezeknek tehát az életben tartó takarmány mellett még a test növekedésére külön takarmányt kell adni. A fejős tehen a mellett, hogy a testsúlyát kell fenntartania, még borjut is nevel méhében, tejet is ad, esetleg járomban is végez munkát. Az életben tartó takarmány mellett tehát adni kell neki takarmányt arra, hogy abból a

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „KALMÁR” rostát

sziveskedjék **árjegyzéket** kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselő: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körút 32.

vehem kifejlődhessék, a tejet termelni tudja s esetleg még dolgot is végezhesen. Sok gazda saját tapasztalatából rájött már erre s azért ad a nagy dologban lévő igásjóságának több és jobb takarmányt, mint a pihenőnek. Az össztakarmánynak azt a részét, mely hus, tej, munkatermelésre szolgál, *termelő takarmánynak* nevezhetjük.

Egy másik fontos szabálya az okszerű takarmányozásnak, hogy ami jó takarmány az egyik állatnak, az nem megfelelő a másiknak. Ezt olyanformán kell érteni, hogy sokszor egy drágább takarmánnyal ugyanolyan hatást ér el csak a gazda, mint egy másik olcsóbb takarmánnyal. Aki ezen szabályt nem ismeri igen gyakran olyan drágán takarmányoz, hogy abból semmi haszna nincsen.

Ha a házi állatok takarmányozását tüzetesen vizsgáljuk, azt fogjuk látni, hogy az életben tartás mellett a növendék és hizó marha még testét neveli, a tehén vehet nevel és tejet ad, az ökor munkát végez. A legtöbb használatban lévő takarmány alkalmas e célok elérésére, azonban bizonyos esetben egyik drágább lesz, mint a másik. Ha például egy fejős tehénnek a szálas takarmány mellett még két kilo tökmag pogácsát adok, a melynek ára 32 fillér, bizonyosan több hatást érek el vele, vagyis több tejet kapok a tehenőtől, mintha 3 kilo tengeridarárt adok neki, aminek pedig az ára 38—40 fillér. Viszont, ha az igás ökröknek adnék olajpogácsát, bizonyos, hogy a hatás nem lesz nagyobb, mintha ugyanannyi darát adok nekik, pedig az olajpogácsa kiloja általában drágább, mint akár az árpa, akár a tengeri darát.

Erre vonatkozólag általában azt jellemezhetjük meg, hogy azoknak a szarvasmarháknak, amelyek tejet adnak, avagy hust termelnek, tehát a fejős teheneknek és a növendékjóságoknak lehetőleg testnevelő és tejszaporító táplálékot kell adni, amilyen a tökmag, kendermag, lenmag, napraforgó és repcepogácsa, borsó és búkkönydara, kisebb mértékben a szárított szeszmoslék és sörtörköly. A szénafélék közül ezen állatoknak a nagyon jó réti szénán kívül legjobb takarmánya a lucerna, zabosbúkköny és a lóhere széna.

Azon szarvasmarhák, amelyek igásmunkájukért igényelnek takarmányt s amelyeknél a testnövekedés nem husra, hanem fagygyura történi (hizómarhák) tengeri és árpadarált, korpával a cukorgyárakban kapható melaszszal, réti szénával, árpa, zabszalmával és tengeriszárral előnyösebben takarmányozhatók. Ha az elmondottakhoz még hozzáteszem, hogy kisborjunál jó hatása a zab, fejős tehenél pedig a takarmányrépa, nagyjából felsoroltam, hogy különböző célból tartott szarvasmarhák melyik takarmányt értékesítik a leggazdaságosabban. Ismerve azon általános szabályokat, melyeket az okszerű takarmányozásnál be kell tartanunk rátehetünk a különböző koru és más-más célból tartott szarvasmarhák takarmányozásának részletesebb ismeretére.

A szapos borjut a lehető legjobban kell táplálni. Szép kifejlett jószág ugyanis csak akkor lesz belőle, ha az első évben

— de különösen fél éves koráig bőven takarmányozzuk. Ellés után a borju csak tejet fogyaszt, melyből lehetőleg bőven — naponta 6—8 litert — kell juttatni neki. A gazdának, midőn borjunevelésről van szó, el kell tekinteni attól, hogy a borju által szükségelt tej egy részét esetleg eladja, mert igaz ugyan, hogy ez esetben pénzbevétele tejből nagyobb lesz, de viszont a sovány táplálásból kifolyólag a borju felét sem fogja érni, mintha bőven takarmányozzuk.

Amint a borju növekszik, a tejadagját is emelni kell egész addig az időig, amig zabot, darát és szénát nem kezd eszegetni. Ez az időszak körülbelül 1 hónapos korban kezdődik, mely időtől kezdve a tej mellett anyai durva darát, vagy durván örölt zabot és jó szénát kell adni, amennyit elfogyaszt. Így tartva a borjut 3 hónapos korban annak súlya 110—130 kgr. lesz, mikor is elválasztható. Elválasztás után a borjunak legjobb takarmánya lóhere, lucerna, vagy kitünő anya széna, melyből 2—4 kgot fogyaszt el, továbbá olajpogácsa és dara, melyből keverten 1—2 kg. számítható egy darabra naponként. Az egy éven aluli borjut legelőre csak akkor eresszük, ha az jó fűnövésű, s ha e mellett még otthon is juttatunk neki valamit.

A borju egy éves kora után már nem nő oly nagy mértékben, mint egy éves korig s így takarmányozására sem kell oly nagy gondot fordítani. Nyári időszakban a jobb minőségű legelő teljesen elég neki, téli időszakban darabonként 4—5 kg. széna, 2 kg. szalmából 6—8 kg. tavaszi szalmából álló szecska, továbbá fél kg. olajpogácsa, vagy 1 kg. dara elég neki.

A felhátot üsző még tovább növekedik s így az életben tartó takarmányon kívül szüksége van éppen úgy, mint a borjunak a növekedést végző takarmányra is. De ezenfelül a vehem is fejlődik benne, miért is a takarmánynak többnek és jobbnak kell lenni, mint az üres üszők takarmánya. Nyáron jó legelőn tartjuk a vehem üszőt s reggel, este juttassunk neki legalább fél-fél kilo abrak takarmányt, télen pedig 8—10 kg. répa és 2—3 kg. szalmából készült szecska mellett adjunk neki 1 kg. darát, vagy olajpogácsát.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a vehem különösen az 5-ik hónaptól nő nagyobb mértékben, miért is ügyeljünk arra, hogy különösen a vehesség második felében takarmányozzuk jól. — Hogy ezt az állat maga is kívánja, azt a gyakorlati gazda feltétlen észre veszi, mert az ily állatok igen étkesek.

A borjas tehen teste már nem igen növekedik s így takarmányszükséglete az életbentartó takarmányon kívül csak az, ami a tej, esetleg erőtermelésre szükséges. Mivel a tej a felvett takarmányból lesz, nyilvánvaló, hogy több takarmányból több tej lesz, avagy megfordítva, ha több tejet ad a tehen több és jobb takarmányt is kell neki adni. Rendesen olyformán szoktak eljárni a fejős tehenek takarmányozásánál, hogy a szálastakarmányból és répából mindegyiknek egyformán adnak, akár tejelnek azok, akár

nem, az abrak takarmányt azonban a tejelés szerint adják a teheneknek.

Hogy különböző tej mennyiség mellett mennyi abrakot kell adni a tehennek, erre vonatkozólag Geiszler végzett próbákat, amely szerint nem fejős teheneknek semmi abrakot sem kell adni,

az 5 liternél kevesebbet adó tehennek	3/4 kgr.
a 6—8 liter tejet adó tehennek	1 1/2 kgr.
a 9—12 liter tejet adó tehennek	2 1/4 kgr.
a 12—17 liter tejet adó tehennek	3 0 kgr.
a 18 literen felül adó tehennek	3 1/2 kgr.

olajpogácsa és darából álló keveréket kell adni naponta és darabonként.

Ezt az adagolást gazdáink elfogadják azzal a különbséggel, hogy meddő teheneknek, ha erősen hasas legalább 1 kg. abrak takarmányt adnak.

Az itt feltüntetett abrak takarmány mellett, tekintet nélkül a fejésre, adhatunk teheneknek télen 4—5 kg. lóhere, lucerna, búkköny, vagy anyaszénát 15—20 kg. répából és 3—4 kg. tavaszi szalmaszecsából, vagy polyvából készült keveréket. Nyáron jó legelő mellett a meddő tehenek semmit sem igényelnek, a fejősöknek kevés zöld csalamádé és a felüntetett abrak takarmány adandó.

Lesznek bizonyosan olyanok, akik az elmondottakat olyanformán értelmezik, hogy ha a tejelés a bő takarmányozástól függ, nem kell egyebet tenni, mint sok és jó takarmányt adni s ez esetben tehenek mind sok tejet fognak adni. Ez a felfogás azonban téves, mert igaz ugyan, hogy a tejelés a takarmányozástól is függ, de a tejelő képesség főleg az állatnak egyedi tulajdonsága, amely jó tulajdonságot a gazda a jobb takarmányozással csak kihasznál. A gazdának ez esetben úgy kell gondolkozni, hogy ha a tehennek ad naponta 70 fillér ára takarmányt, melytől csak 5 liter tejet ad, ha azonban 1 K 20 fillér árát ad neki, az már 10 litert fog adni, tehát a tehen azon tulajdonságát, hogy az jó takarmányozás által bőven tejel, kihasználja, mert 50 fillér költséggel 5 liter, azaz 1 kor. 10 fillér értékű tejtöbbletet állított elő. Eppen azért az abrak adagot csak addig szabad emelni, míg az emelt mennyiség értéke kevesebb mint a tejszaporulat értéke, ha a többlet takarmány többbe kerül, mint a tejszaporulat értéke, úgy a dara emelést meg kell szüntetni.

Bár nem vagyok barátja annak, ha a gazda a fejős teheneit jármozza, mindazonáltal bizonyos esetben indokolt lehet ez is. Eppen azért röviden szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a jármozott fejős teheneknél a takarmány egy része erőteremtésre fordítatik, miért is azokat még jobban kell takarmányozni, mint a tisztán fejős teheneket. A gazda minden esetben látja, hogy az igás az egyes teheneknél mennyi tejesökkenést okozott s ezt bővebb széna, répa esetleg abrak adagolással igyekszik a régi mennyiségre felemelni.

A tisztán jármozásra használt szarvasmarhánál az életbentartó takarmány mellett, szükség van az erőtermelésre szolgáló takarmányra is. Az igás jószágot e szerint úgy takarmányozzuk, ahogy az dolgozik. Legkevesebbet adunk neki, ha pihen, többet és jobbat, ha könnyű munkát végez, még többet és jobbat, ha kö-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódnai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRYT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszertűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedülálló főraktára. 2005

zepes, vagy nehéz munkát végez. Pihenő igás jószágoknak nyáron elégséges a közép jó, sőt még a gyengébb legelő is. Télen felaprózott tengeriszár, tavaszi szalma, vagy törek, esetleg egy kis répa. Könnyű munkát végző igás állatnak nyáron megfelel a legtöbb zöld takarmány, sőt lóhere és csalamádé bőséges adagolásával még nehéz munka is végezhető vele. Télen könnyű munkában kevés széna adható a tengeri szár és tavaszi szalma mellett, nehéz munkában azonban ehhez 1¹/₂—2 kgr. darát is kell még adni, vagy tiszta lóhere szénán kell tartani őket.

A tenyésztésre nevelt növendékbikák legjobb takarmánya a bőségesen adagolt zab és a jó réti széna. Ettől jól fognak fejlődni s különösen ha tulsók szénát nem kapnak, szép, karcsuak lesznek.

Az elmondottakból látható, hogy az okszerű takarmányozás felhasznál minden rendelkezésre álló avagy olcsón beszerezhető takarmányt. Nem áll tehát, hogy okszerű takarmányozás mellett az árpaszalma, pelyva, tengeriszár nem volna feleltethető akár a legdrágább fejős tehennel is. Az okszerűség csak azt köti ki, hogy a gyenge takarmányok mellett jót is etessünk az állatokkal. Gazdáink tehát ne féljenek attól hogy ha teheneiket, növendék állataikat okszerűen akarják tartani, a szalma, meg a tengeriszár a nyakukon marad s helyett csak korpát, darát, avagy olajpogácsát szabad csak etetni, a többi pedig mehiet az alomba.

Több ízben hivatkoztam közleményemben három olyan takarmányra, a melyet kiscgazdáink nem igen ismernek, pedig azok itt könnyen beszerezhetők és igazán olcsó takarmányt szolgáltatnak. Ezen magvakból az olajat kiperéselik, a mely után visszamarad a pogácsa. Legjobb hatása van a tökmag és a napraforgó pogácsának, de nagyon jó a kender és lenpogácsa is. Főleg fejős tehenneknek kell adni és fiatalabb növendékmarháknak, mert ettől lehet leginkább bőséges tejelést és növekedést várni. Felhasználás előtt kalapácsal össze kell törni, azután gépen megörölni. Ügyelni kell arra, hogy friss legyen, mert máskülönbben megavasodik.

A melasset cukorgyárból lehet venni. Hordókba árulják, sűrű barna színű, nagyon édes folyadék. Ezt a szecska takarmányra szokták locsolni, miután azonban nagyon sűrű, előbb minden liter melassét 2—3 liter vízzel fel kell hígítani. Igen jó takarmány főleg igás jószágoknak, melynek vásárlása azért is tanácsolható, mert még a rossz szecsát is izletessé teszi. Szokták korpával és darával is keverni, de a cukorgyárak is árulják már így összekeverve. Helyesebb azonban, ha a keverést maga a gazda végzi, mert így anynyi korpát és melaszt kever össze, a mennyit akar.

A szárított szeszmoslékot nagyobb szeszgyárakban készítik a felesleges szeszmoslékból. Inkább igázott jószágoknak kell adni, de a tejszaporodásra is jól hat.

Hogy ezen takarmányok közül melyiket vegyük, azt mindenesetre megállapítani bajos. Ha 15—16 koronával megkapjuk az olajpogácsa mázsáját, úgy feltétlenül ezt vegyük, — mert jószágát figyelembe véve — ez lesz a legolcsóbb. S ha az olajpogácsát ennyiért meg tudjuk

venni, a melassért 7—8, a szárított szeszmoslékért 13—14, a korpáért 8—9 koronánál többet nem igen adhatunk. Ha azonban az olajpogácsa drágább, vagy egyáltalán nem juthatunk hozzá, úgy a többiekért többet is lehet adni. Általában azt jegyezzük meg, hogy az olajpogácsa fejős és növendék jószágoknak, a melasse igás állatnak, a szárított moslék és korpá pedig minden marháknak adható.

A helyesen keresztülvitt takarmányozásról lévén szó, röviden meg kell emlékezni azon szabályokról is, melyek a takarmányozás keresztülvitelére, rendjére vonatkoznak.

Legfontosabb dolog, hogy a takarmányozási időt pontosan tartsuk be. Ha reggel 5 órakor és este 7 órakor etetjük a jószágot, úgy ezt az időt lehetőleg pontosan tartsuk be, mert az állat által felvett takarmány így jobban értékesül.

Az állatoknak szükséges sőről legjobb olyformán gondoskodni, hogy a marha sőt préselt állapotban vesszük meg s a jászolba helyezzük. Az állat így annyit nyal belőle, amennyire szüksége van, míg ha poralakban a takarmányra szórjuk azt, vagy sokat, vagy keveset adunk.

Igen ügyeljünk az ivóvízre, hogy az tiszta, egészséges s sem meleg se pedig nagyon hideg ne legyen. A túlhideg víz nagyon apasztólag hat a tejelésre, e mellett betegségeket idézhet elő, a vemhes állatoknál esetleg elvetélést is okozhat.

A szemes takarmányokat lehetőleg darálva adjuk, mert máskülönbben emésztetlenül jut azok nagyrésze a ganéjba. Tulságos apróra azonban soha sem szabad őrölni, mert akkor rágatlanul nyeli le a jószág s az összecsomósodva emésztetlenül jön ki belőle. A répát felvágva, a szalmát szecskázza etessük, mert így az állat könnyebben megrágja azt. Ennek különben előnye az is, hogy úgy a rosszabb takarmányt a jobbal igen jól össze lehet keverni, míg szálasan nem.

A takarmányt pontosan kimérve adjuk az állatoknak, akár szálal akár abrak takarmány az. Az abraktakarmányt kilóval, vagy literrel mérhetjük ki a szálal takarmányt pedig egyszerűen, házilag is előállítható kétkaru mérlegen porciózzuk ki. Ilyen porciózással igen sok takarmányt meg lehet takarítani.

Romlott, penészes vagy fagyos takarmányt ne adjunk állatainknak. Ügyelni kell erre különösen vemhes állatoknál, melyeknél ezek elvetélést okozhatnak.

Hogy a jószágot mikor itassuk, ez a szokástól függ. Kivételesen etetés előtt is szoktak itatni, sok helyt etetés közben itatnak, de leginkább etetés után szokás vizet adni a jószágoknak. Általában megjegyezhetjük, hogy inkább többször kínáljuk meg állatainkat vízzel, mintsem kevésszer.

Nem lesz talán érdektelen, ha végeztül egy kis számítást csinálunk, hogy a gazda megfelelő takarmányozás esetén milyen jól pénzrelhet a fejős teheneiből. Vegyünk fel például egy középjól tejelő — évente 2500 liter tejet adó — tehencet, a mely után a következő jövedelem várható.

1. Bevételek:

1 borju négy hetes korban eladva 55 kgr.	à 90 f =	49 K 50 f
2260 liter tejért (240 litert a borju fogyasztott el)	à 22 f =	497 K 20 f
Összesen:		546 K 70 f

2. Kiadások:

naponta 1.5 kg. abrakot számítva, egy évre 547 kilo. kereken 5 ¹ / ₂ mázsa. Ennek fele olajpogácsa à 16 kor., fele dara	à 12 K =	77 K 40 f
Legelőbér nyáron május 1-től október végeig =		25 K — f
Zöld takarmánypótlék nyáron legeltetés alatt 184 napra à 15 kg. = napi 3 kg. összesen 552 kg. szénával à 5 f =		27 K 70 f
181 téli napra:		
naponta 5 kg. összesen 920 kg. széna	à 5 f =	46 K — f
naponta 3 kg. összesen 543 kg tavaszi szalma	à 3 f =	16 K 29 f
naponta 15 kg. összesen 2715 kg. répa	à 1 f =	27 K 15 f
naponta 2 kg. összesen 362 kg. alom	à 2 f =	7 K 24 ff
Egész évre 12 kg só	à 12 f =	1 K — f
Bikartáshoz hozzájárulási díj		10 K — f
Állatbiztosítási díj		10 K — f
Összesen:		248 K 22 f

Ha a bevételekből a kiadásokat levonjuk, évente kereken 300 kor. tiszta készpénz jövedelem marad egy tehén után. De e mellett hozzájut a gazda 70—80 mázsa jó ganéjhoz is, melynek ha készpénzben nálunk nem is sok az értéke, de a föld megrágyázásával egy újabb 50 kor. tiszta haszon jut neki, s így a tiszta jövedelem egy tehénél 350 koronára tehető.

Igaz ugyan, hogy ezen összegből még lennének levonások, tőke kamat, ápolási költség, istállóbér stb. címén ezek azonban inkább csak uradalmi tehenészetekben számíthatnak fel, a kiscgazda az ily részletesebb számítást nehezen érti meg, de ettől eltekintve a felszámítás nem is minden körülmények között indokolt. Különben, ha mindezekre mégis — magasan — 100 kor. számítunk, akkor is marad 250 korona évi tiszta jövedelem.

Jászberényi András, gazd. akad. tanár.

Trágyázási kísérletek a karintiai havasi legelőkön az 1910—12. években.*

(Kf) E kísérletek eredményei a következőkben foglalhatók össze:

1. A kísérletekre használt havasi legelők mindegyike igen szegény volt úgy foszforsav, mint káli, mint mész tekintetében. Így 100 grammban csak négy legelő talaja tartalmazott többet 0.1 gramm foszforsavnál, nyolc pedig még ennél is sokkal kevesebbet. A kálitartalom mind a tizenkét talajban kevesebb volt 0.1%-nál, a minimum 0.024%-ot tett ki s a tizenkét talajban csak kettő tartalmazott többet 1% mészoxidnál, nyolc pedig 0.1—0.2% között.

2. A munka általában véve a havasi legelőkön szép eredményeket mutatott s természetes, hogy egy talaj sem hálálja meg jobban a fizikai viszonyok javítását, mint éppen az alpesi legelők.

3. Két kísérlet azt mutatta, hogy mind egy havasi talajon műtrépet akartak létesíteni, megállapított, hogy a régi gyepszőnyeg elégetése után (l'écobuage) a kiválasztott füvek magjai elszórótván, csak akkor csíráztak, ha közvetlenül bőségesen trágyázták, vagy istállótrágyával, vagy műtrágyával.

Ezen termékellen területeken a növények fejlődése, amelyet szóróvetés után

* A Mezőgazdasági bulletinből.

KÖTSZER — MENTOSZEKRÉNYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a „RÓZSA” **DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZERTÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM**
Gyógynövény beváltó állomás!

nyertek, egyforma és sűrű volt és 3—4 évet igényelt a hely magassága szerint.

4. Istállótrágyával egyedül, vagy műtrágyával egyedül, vagy a kettő keverékével trágyázva, az átlagos termések hektáronként kilogrammokban 1908-ban 969-ről 2730-ra, 1909-ben 1100-ról 3010-re, 1910-ben 1759-ről 2678-ra, 1911-ben 2460-ról 3530-ra, 1912-ben 1335-ről 2189-re emelkedett s így tekintve a nem trágyázott rétek gyenge terméseit, a termés első évében háromszorosára emelkedett, második évben két- és háromnegyedszeresre, a többi években úgy viszonylott a trágyázatlannak termése az istálló- és a műtrágyakeverék terméséhez, mint 100: 152: 143: 138-hoz.

Némely esetekben a tizenkét rét közül a terméscukor hatása a műtrágyának a négyszeres, sőt a hatszorosát is elérte.

Az első és a harmadik évben az istállótrágya hatása azonos volt a műtrágyák hatásával, a második évben már kevésbé kedvező volt, míg a negyedik és ötödik évben alig volt észrevehető.

A műtrágyák és az istállótrágya együttes hatása sokkal tartósabb az istállótrágya hatásánál, mert míg az előbbiek körülbelül öt évig maradnak hatékonyak, az utóhatást az istállótrágyára nézve három évben állapíthatjuk meg. Öt éven túl a trágyázott parcellák termése mindinkább kevesbedett. Ezen okból határozottan kimondhatjuk, hogy a műtrágyának az istállótrágyával való együttes alkalmazása a legajánlatosabb eljárás.

5. Ami a frissen használt takarmány, a széna és ennek szárazanyagtartalmát illeti, megállapítást nyert, hogy három kísérleti évben a friss fű és a széna között az arány 17.3 és 60.4% között ingadozott s a szénának szárazanyagtartalma 80.3 és 91.1%-ot tett ki. Azon parcellák, melyek a legkisebb terméseket adták (tehát a trágyázatlanok), a legkevesebb viztartalmu zöldtakarmányt szolgáltatottak s azok, amelyek nagyobb terméseket mutattak (tehát az istállótrágya és műtrágyával kezelték), friss takarmánya jóval vízenyesebb volt; ami némileg a kisebb termést kiegyenlíti, tehát fokozza. Másrészt azonban kevésbé termékeny parcellák füve sokkal silányabb volt, mint az, amely a trágyázott területen termett, amelyek több proteint is tartalmaztak. Így általánosságban kimondhatjuk, hogy fokozva a parcella termését fokozzuk a takarmány nedvességtartalmát, mi annak tulajdonítható, hogy a napfénynek szárító hatása a sűrű pázsiton keresztül nem hat olyan mértékben a talajra, mint a mely csak gyéren van benőve.

A sik területen levő havasi rétek jóval termékenyebbek a lejtős réteknél, mi annak tulajdonítható, hogy a lejtős rétekről a növényi táplálóanyagok a vízzel együtt leszivárognak, másrésztől a napsütés és a lejtős területekre erősebb és a napsugarak beesési szöge sokkalta kedvezőbb a felmelegítésre.

Érdekes továbbá a következő megfigyelés: 1912. augusztus 22-én három különböző tengerszínfeletti magasságban kaszáltak fűvel és ezeknek vizsgálata azt mutatta, hogy míg a 2350 m. magasságban kaszált fűnek nyersprotein-tartalma szárazanyagra számítva 17.90%, a 2050 m. magasságban kaszálté 15.90%, az 1800 méter magasságban kaszálté 12.90%, amely szerint a fűnek proteintartalma emelkedni látszik a rétek tengerszín feletti magasságával, ami mindenesetre további tanulmányozást érdemel.

6. Tanácsos a havasi rétekre jó takarmányfűvet magvait, különösen alkalmas lóheremagvakat vetni. A kísérletek

alkalmával legjobbnak bizonyultak a Phleum pratense és a Cynosurus fajtak; más növények, amelyek lassabban, de kielégítő módon fejlődnek és pedig úgy a meszes, mint a gránit talajon, az Alopecurus-félék, az Avena flavescens és a Trifolium hybridum, amelyek igen buján fejlődtek az első évben, de később elsenyvedtek s végül teljesen eltűntek. Ha kizárjuk a kezdetleges trágyától függetlenül, minden évben kell úgy ásványi, mint istállótrágyával javítani.

7. A legmagasabb növényi tápanyagtartalmu műtrágyák alkalmazása, dacára a nagyobb szállítási költségnek, nagyon kifizeti magát, annál is inkább, mert a mint említettük, a műtrágyák hatása jóval tovább kitart, mint az istállótrágyáé.

IRODALMI SZEMLE.

Az O. M. G. E. évkönyve. A december 7-ére összehívott közgyűlés elé terjesztendő jelentését most küldte szét az O. M. G. E. tagjainak. Az évkönyv idei XXVII kötetét az egyesület tisztikara állította össze nagy gondal.

A közel 500 oldalra terjedő jelentés legelején beszámol az igazgató-választmány az 1912. év köz- és mezőgazdasági viszonyairól és beszámol arról, hogy a mezőgazdasági érdekek szolgálatában az egyesület különböző irányokban minő intézkedéseket tett. Beszámol a jelentés továbbá az O. M. G. E.-nek a szakértelem terén folytatott eredményes működéséről és az egyesület által rendezett kiállítások, versenyek és vásárok ismertetése után, az egylet beléletéről.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének múlt évi jelentése Szilassy Zoltán orsz. képviselő, szövetségi titkár és Fabricius Endre titkár szerkesztésében most jelent meg. A jelentés a G. E. O. Sz. kötetébe tartozó hetven, ezek közül kilenc országos egyesület működéséről számol be. Valamennyi egyesület jelentéséből az egyesületi működés bizonyos egyöntetűsége tűnik ki, ami a gazdasági egyesületek szervezeti egységesítésének következménye. Ennek megteremtésére törekedett a G. E. O. Sz. midőn nemcsak az alapszabályok egységes mintáját készítette el, hanem az egyesületek egyéb tevékenységének egyöntetű szervezését is szorgalmazta. Örömmel állapítja meg a jelentés, hogy az egyesületi életben a vármegyék kiszegszakozottsága is mind nagyobb mértékben kíván résztvenni, aminek előmozdítása különben a vármegyei gazdasági egyesületek egyik legfontosabb jövőbeli feladata. A megyei gazdasági egyesületek működését jótékonyan befolyásolta, hogy a földművelésügyi miniszter azok részére segítséget biztosított, úgy hogy az egyesületek az anyagi gondoktól részben mentesítve vannak. A G. E. O. Sz. kötetébe tartozó hetven egyesületnek 416.195 tagjuk van. Vagyonuk 22.7 millió korona, a G. E. O. Sz. maga pedig 28.000 koronás költségvetéssel dolgozik. A jelentés végül az egyesületek elnökségének és tisztikarának teljes címtárát, továbbá azok vagyoni viszonyaira vonatkozó részletes kimutatását közli.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A sajtó zsirtartalmának meghatározása. Herramhof H. dr. a hildesheimi Molkerei-Zeitung-ban leírja a sajtó zsirtartalmának meghatározására szolgáló legáltalánosabban használatos eljárásokat, nevezetesen a Siegfeld és a Gerber metódusokat; összehasonlítja pontosságukat a

Kooper és Wendler-féle eljárás pontosságával és végül közli a Bodzinski—Radzloff-féle módszerrel végzett összehasonlító kísérleteinek eredményét. Megállapította, hogy zsirban gazdag sajtó elemzésénél a Siegfeld, Kooper és Wendler-féle eljárás alkalmazása mellett egyforma értékeket nyerünk és az eredmény majdnem éppen olyan fontos lesz, mint a Bodzinski—Radzloff-féle módszerrel nyert eredmény. A Kooper-féle módszer leginkább sovány sajtók zsirtartalmának a meghatározásánál indokolt. (ki.)

+ Gümöbacillusok gümőkóros tehenek egészségesnek látszó tőgyében. Ischi-varra a müncheni vágóhidon levágott tehenek tőgyét gümöbacillusok jelenlétére vizsgálta és azt találta, hogy 26 súlyosan gümőkóros tehen közül ötnek különben egészségesnek látszó tőgyszövetében voltak gümöbacillusok. Erre, valamint az 5 tőgygümőkóros tehen tőgyében talált bacillusok csekély számára támaszkodva a szerző Ostertaggal egyezően arra a következtetésre jutott, hogy a külsőleg egészségesnek látszó, de a tuberkulinra reagált tehenek tejében egyáltalán nem mennek át gümöbacillusok, míg ellenben a külsőleg is már felismerhető gümőkóros betegeknél teje gümöbacillusokat tartalmazhat és ennélfogva azt minden esetben csak felforraltatás után kellene felhasználni, még ha az állat tőgye egészségesnek is látszik. (mj.)

+ Az ivarmirigyek és a fogrendszer. Robinson számárban, kutyában és emberben szoros viszonyt észlelt az ivarmirigyek és a fogrendszer között. Midőn az ivarmirigyeket már korán eltávolítják, vagy midőn azok elválasztása az állat élete folyamán nagyon csekély, a fogak táplálkozása és következképpen azok alakulása és szilárdsága kedvezőbb alakul, mint amikor az ivarműködés már korán indul meg és továbbra is élénk marad. Ennélfogva a szerző azt véli, hogy a syphilitikus és a gümőkóros emberek némely szerveiben észlelhető táplálkozási zavarok részben az ivarmirigyek működési zavarának folyományai. Viszont a fogak teljes kihullásának az emberben az ivarmirigyek elsorvadása és ezáltal meddőleg lehet következménye. (mj.)

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. gazdatiszti osztályának alapszabály tervezete.

13. §.

Az osztály-gyűlés határozatképes, ha az elnökön és tisztikaron kívül legalább 10 tag van jelen. Ha az összehívott osztálygyűlés nem bizonyult határozatképesnek, az új osztály-gyűlés két héten belül hívandó össze, mely a tagok számára való tekintet nélkül határozatképes.

Ezen új osztály-gyűlés tárgyában az elnökség által kibocsájtandó hirdetmény annak határnapja előtt legalább egy héttel a meghatározott módon közzétendő. Egy osztály-gyűlés sem hozhat határozatot más tárgyról, mint amelyek a meghívóban feltüntetve voltak. Az első osztály-gyűlésre szabályszerűen beadott indítványok a második osztály-gyűlés tárgysorozatába felveendőek és ott tárgyalandók.

14. §.

Az osztálygyűlést megnyitja, vezeti és berekeszti az elnök, vagy ennek akadályoztatása esetén az elnökök valamelyike a megválasztás sorrendjében, ha ez is akadályozva lenne, az esetben arra a

gyűlésre, az osztály-gyűlés a jelenlevők közül felkiáltás útján választ elnököt.

15. §.

Az osztály-gyűlés rendes előadója és jegyzője az osztály előadója, kit szükséges esetekben az osztály-gyűlés helyettesíthet. Önálló, szabályosan beadott indítványát minden tag maga is előadhathatja.

16. §.

Az osztály-gyűlés határozatait rendszeren nyílt szavazás útján szótöbbséggel hozza. Választásoknál és személyes kérdéseknél azonban minden egyes esetben titkos szavazás alkalmazandó, valamint minden más kérdésben is akkor, ha azt a gyűlés 3 tagja kéri.

17. §.

Az osztály-gyűlés menetéről jegyzőkönyv vezetendő, melyet az elnök, a hitelesítés végett a gyűlés elején az elnök által megbízott két tag és az előadó ír alá.

18. §.

Az intéző-bizottság.

Az intéző-bizottság áll:

- a) 24 választott tagból, kiket az osztály-gyűlés 3 évre választ;
- b) az alapító tagokból;
- c) az E. G. E. választmánya által delegált 8 tagból;
- d) egy elnök és 4 alelnökből,
- e) előadó, pénztárnok és jogtanácsosból.

f) A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületével való együtt működés kifejezésül és a két egyesület ügykezelésébe való kölcsönös betekintés céljából az intéző-bizottság az E. O. E. választmányába két tagot delegál. A M. G. és E. O. E. választmánya az E. G. E. G. O.-ba szintén két tag delegálására jogosult.

Ha az intéző-bizottsági tag meghal, leköszön, vagy megválasztásának három éve lejárt, a következő osztály-gyűlésen új választmányi tag választandó helyette, vagy további három évre újból megválasztandó.

19. §.

Az intéző-bizottság negyedévenként és valahányszor azt az elnökség szükségesnek tartja, az intéző-bizottsági tagoknak legalább 6 nappal az ülés előtt megküldött tárgysorozat megnevezésében kijelölt legalkalmasabb helyen ülést tart, melyen határozatait szótöbbséggel hozza.

Érvényes határozat hozatalára az elnökön kívül 5 tag jelenléte szükséges. Kizáró indítvány tárgyalásához az elnökön kívül legalább 12 tag jelenléte szükséges s a döntés titkos szavazás útján történik. 3 tag kivánságára egyébként mindenkor titkos szavazás rendeltendő el. Szavazat egyenlőség esetén mindenkor az elnök szavazata dönt.

20. §.

Az intéző-bizottság hatásköre.

a) Az osztály összes ügyeinek, tevékenységének vezetése és irányítása, közhasznú kezdeményezések az osztály és tagjainak érdekében szellemi és anyagi téren; az osztályhoz beadott indítványok és kérvények fölötti tanácskozás és azok elintézése, amennyiben az nincs az osztály-gyűlésnek határozottan fenntartva.

b) Felügyel az osztály vagyontárára, intézkedik az osztály jövedelmeinek az előirányzatban megjelölt felhasználásáról, az osztály vagyontárára ideiglenes elhelyezéséről és gyümölcsösztetéséről.

c) Előkészíti az osztály-gyűlés tárgyait, meghatározza annak helyét és idejét;

d) az osztály-gyűlés elé terjeszti az évi jelentést és zárszámadást, összeállítja a jövő évi költségelőirányzatot;

e) határoz a tagok fölvétele és kizárása fölött és ezirányban hozott határozatát megindokolni nem köteles;

f) felügyel a tagsági illetmények befolyására, intézkedik azok behajtása iránt.

g) A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének választmányába saját kebeléből évről-évre 2 tagot küld ki.

21. §.

Az intéző-bizottsági ülések jegyzőkönyveit az elnök, a jegyző és az előbbi által megbízott két, az ülésen jelen volt tag hitelesíti.

22. §.

Az intéző-bizottság nevében kibocsátott ügydarabokat az elnök, vagy annak helyettese és az előadó írják alá.

23. §.

Az elnökség.

Tagjai: egy elnök, kit az E. G. E. választmánya küld ki, 4 alelnök, kiket az osztály-gyűlés általános szótöbbséggel 3 évre választ.

Hatásköre:

1. Képviseli a gazdatiszti osztályt általában.

2. Az osztály-gyűléseket és intéző-bizottsági gyűléseket összehívja, azok tanácskozásait vezeti, határozatait kimondja és határozatainak végrehajtása fölött őrködik, intézkedik a jegyzőkönyvek hitelesítéséről és aláírja azokat.

3. Az osztály-gyűlésen és intéző-bizottsági üléseken szavazategyenlőség esetén szavazatával dönt; kijelöli esetről-esetre a szavazatszedő bizottságot.

4. Az osztályhoz érkezett leiratokat átiratokat, kérvényeket, beadványokat és indítványokat elintézni, azokat az intéző-bizottsághoz vagy ennek útján az osztály-gyűléshez juttatja, gondoskodik, hogy a tárgyak az ülésekre kellően előkészítessenek, jogában áll ugy az osztály, mint az intéző-bizottsági üléseken előadónak a tagok közül bárkit megjelölni.

5. Az általa elintézett ügyekről az intéző-bizottságnak a legközelebbi ülésen beszámol.

6. Az ügykezelés fölött felügyeletet gyakorol.

7. Jogosult, és köteles is meghatározatlan időben, évenként legalább egyszer az osztály könyvvezetését, valamint a pénztárt felülvizsgálni.

8. Az osztály-gyűlés, vagy az intéző-bizottság határozata szerint teendő kiadásokat utalványozza.

9. Oly esetekben, mikor belátása szerint elhalaszthatatlanul folyósítandó kiadásról van szó, 100 koronáig utalványozhat a legközelebb tartandó intéző-bizottsági ülés jóváhagyását kikerve.

10. Az elnököt akadályoztatása esetén az alelnökök valamelyike helyettesíti és képviseli.

24. §.

A gazdatiszti osztály tisztikara.

Az osztály tisztikara áll a székhelyen levő előadóból, pénztárosból és jogtanácsosból. Az előadó az osztály- és intéző-bizottsági ülések előadója, a gazdatiszti osztály levelezéseit és fogalmazásait eszközli, átveszi az osztály címére érkezett leveleket és egyéb iratokat, ezeket elintézi, illetve elintézés végett az elnökség, vagy az intéző-bizottság elé terjeszti. Az osz-

tály iratait és okmányait őrzi és rendben tartja. A tagok törzskönyveit és az új tagul jelentkezők jegyzékét ő vezeti. Nyilvántartja a betöltendő állásokat és elhelyezésre váró tagokat. Az osztály ügyeit érintő közleményeket a hivatalos közlönyben vagy más arra megjelölt lapokban közzéteszi, előterjeszti. A meghívókat a gyűlésekre kiállítja, a tagdíjnyugtákat szétküldi, az osztály vagyontárára felügyel s a pénztár helyes vezetését ellenőrzi.

Előadónak a folyó kiadásokra 30 koronáig terjedő utalványozási joga van.

A pénztárnok az osztály pénztárát az elnökség, intéző-bizottság és előadó felügyelete mellett felelősség mellett kezeli. Rendes naplót vezet minden bevételről és kiadásról. Átveszi az osztálynak érkező pénz-, értékküldeményeket, 30 koronáig az előadó utalványozására is, azon felül az elnök utalványozására s előadó ellenjegyzésével a kifizetéseket eszközli, ezeken kívül egyéb kifizetéseket nem eszközölhet. Az osztály pénz- és értékvagyontáráról jegyzéket vezet, az osztály követeléseiről pontos kimutatásokat visz s a hátralékosok tartozásainak kitüntetésével kimutatását minden intéző-bizottsági ülés elé terjeszti. Minden év végén az évi számadást lezárja és pénztári jelentését az osztály-gyűlés elé terjeszti.

A jogtanácsos az E. G. E. jogtanácsosa. Feladata az osztály jogügyeit, pöreit kezelni, az osztályt minden felmerülő esetben jogi tanácscsal segíteni.

A tisztikart az osztálygyűlés választja s fizetését is az állapítja meg. Állásától csak fegyelmi uton mozdítható el.

25. §.

A számvizsgáló bizottság.

A pénztári kezelés ellenőrzése céljából az osztály-gyűlés által 3 évre 3 tagból álló számvizsgáló-bizottság választatik, a melyet az osztály-gyűlés, ha szükséges, új tagok választásával egészít ki.

26. §.

Az E. G. E. felügyelete.

Az osztály az esetben, ha jelen alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartja, az E. G. E. igazgató-választmánya által, amennyiben további működésének a folytatása által az állam vagy az osztály tagjainak vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályszerű vizsgálat eredményéhez képest végleg föl is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni felosztás terhe alatt köteleztetik.

*

Eddig tart az alapszabály tervezet. Kérjük ismételtten is az erdélyi gazdatiszti kart, hogy a tervezetet általánosan megvizsgálja, azt elfogadni és esetleges külön kívánságát az E. G. E. titkári hivatalával mielőbb közölni sziveskedjék, hogy az esetleges életrevaló, az alapszabályokba felveendő intézkedések megfelelő formában felvehetők legyenek és az összehívandó alakuló gyűlés elé az alapszabály tervezet már ezzel az esetleges módosítással legyen beterjeszthető.

A taggyűjtő iverket lapunk múlt számához csatolva tisztelt olvasóinknak megküldöttük, kérjük, hogy azokra minél több aláírást gyűjteni sziveskedjenek. Aki még taggyűjtő iverre és az alapszabály tervezet különnyomatára reflektál, egyszerű levelezőlapon való megkeresésre a titkári hivatal azonnal és díjlatlanul küld. Számos taggyűjtő iveret külön felhívást is fog a héten szétküldeni, még a gazdatiszti kar tagjai címére a titkári hivatal.

Miféle kedvezményeket nyújt az E. G. E. tagjainak? Az Erdélyi Gazdasági Egyület tagjainak több oldalú kedvezményt nyújt, hogy annál is inkább lehetséges legyen a gazdákat egy táborba vonnia a mezőgazdasági érdekeknek méltóképpen való képviselhetése érdekében. Így az egyület tagjai javaslataikkal befolyásolhatják az egyület működését és így közvetve befolyást gyakorolhatnak Erdély mezőgazdasági ügyeinek vezetésére.

Az E. G. E. minden tagja díjtalanul kapja az egyület hivatalos lapját, az *Erdélyi Gazdát*, amelyben a tagok hirdetési kedvezményes árjegyzék szerint közölhetnek.

Az egyület gazda tagjai a heremagtisztító osztály útján magvaikat a minimális díjak mellett tisztíttathatják és díjtalanul plombáltathatják.

Az egyület szaklapjai és könyvtára a tagok által a titkári hivatalban díjmentesen használhatók.

Az együleti tagok az *Erdélyi Gazda* közvetítő osztálya révén kedvezményes árák mellett vásárolhatnak mezőgazdasági gépeket, eszközöket, anyagot adhatnak el gabonát, gyümölcsöt, állatokat stb.

KORMANYINTÉZKEDÉSEK

Allatorvosok továbbképző tanfolyama. A földmivvelésügyi miniszterium rendeletéből január 15-től kezdődően a budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán négyhetes továbbképző tanfolyamot rendeznek a gyakorlatban működő állatorvosok részére. A fölvtétel iránti kéréseket az illetékes hatóságok útján kell december 1-ig az állatorvosi főiskola rektori hivatalához benyújtani. Méltánylást érdemlő körülmények között a tanfolyamon résztvevő állatorvosok kétszázötven korona általánynl kaphatnak. A pályázati határidő után beérkező kéréseket nem veszik figyelembe. Budapesten lakó állatorvosok általánynra nem tarthatnak igényt.

Pályázati hirdetés. A néhai Csáky Peronella grófné által magyarországi gazdasági tanintézetekben tanuló vagyontalan ifjak részére tett alapítvány kamataiból négy egyenként 600 koronás ösztöndíjra az 1913—1914. tanévre ezennel pályázatot hirdetek. Ezen ösztöndíjra elsősorban a teljesen árva, másodsorban pedig oly szegénysorsu hallgatók pályázhatnak, akiknek atyjuk nem él. A pályázni szándékozók kellően felszerelt kérvényeiket a m. kir. földmivvelésügyi miniszterhez címezve 1914. évi január hó elsejéig bezárólag az illetékes gazdasági akadémia igazgatóságánál nyújthatják be. Jelzett határidőn túl benyújtott kérvények figyelembe nem vétetnek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Vámpolitikai országgrészi értekezletet** rendez a tél folyamán a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai központ Aradon, Miskolcon és Nyitrán. Az értekezleteken a mezőgazdaságot védő vámok jelentőségéről tájékoztatják a gazdákat. Gazdakörökben meg vannak róla győződve, hogy ezen gyűlések a vámvédelem fenntartása érdekében hatalmas közvéleményt teremtenek s méltó előcsalározásai lesznek a «Magyar Gazdaszövetség» június 17-én Temesvárott tartandó nagygyűlésének, melyen az egész ország földmivvelőpe állást foglal a vámvédelem esoribatlan fenntartása mellett.

Kolozsvár folytatja akcióját a földgázkoncesszióért. A földgázbizottság, melyet annak idején Kolozsvár város kommu-

nitása a földgázkoncesszió megszerzésére küldött ki, a héten ülést tartott és elhatározta, hogy akcióját folytatva, a koncesszióért újabb küldöttséget meneszt a pénzügyminiszterhez. A deputáció küldését már egyik legutóbbi városi közgyűlés is elhatározta, mikor gróf Bethlen Ödön főispán kijelentette, hogy a küldöttség vezetését készségesen vállalja magára. A tegnapi ülésen tulajdonképpen a koncesszió kérésének módozatain folyt a vita. A bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a pénzügyminiszterhez sürgősen deputációt küld, melynek vezetésére ismételt felkéri gróf Bethlen Ödön főispánt. A deputáció felterjesztésének elkészítésével Biró Balázst, Hirsch Ödönt és Kenéz Bélát bizza meg. A módosítandó memorandumot pedig szétküldik, hogy az akciónak ezzel is súlyt adjanak. Végül elhatározták, hogy Haller Gusztáv polgármestert is felkérlik, hogy vegyen részt a küldöttségben.

— **Uj gazdakörök Szolnok-Dobokában.** Örömmel látjuk a kisgazdáknak gazdakörökben való tömörülését mindenkoron, most legu'abban Szolnok-Doboka vármegyének két községében alapítottak gazdaköröket és pedig Melegföldváron és Feketelakon. Egyik helyen sem volt eddig gazdakör és most, amikor erről hirt adunk, nem mulaszthatjuk el megemliteni, hogy Melegföldvarról a tanító Vincze Imre, Feleklakról pedig a ref. lelkész Balla Mihály hallgatta végig az E. G. E. folyó évi háromnapos szociális tanfolyamát, aminek nagy befolyása volt a vezető emberekre a gazdakörök felállítását illetőleg. Az alakulásokon a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egyület részéről Nagy Endre titkár volt jelen. A melegföldvári gazdakör 40, a feketelaki 24 kisgazdával alakult meg.

— **A temesvári nagygyűlés.** A Magyar Gazdaszövetség szokásos évi nagygyűlését jövő évben június hó 17-én Temesvárott tartja meg. Temesvár város tanácsa e tárgyban most átiratot intézett a Szövetség igazgatóságához, amelyben köszönettel veszi tudomásul a Gazdaszövetség ez elhatározását és kijelenti, hogy úgy a közgyűlés sikeres előkészítését, mint pedig annak eredményes lefolyását tőle telhetőleg előmozdítani kívánja. A tanács előkészítési munkájával Bellai József városi tanácsost bizza meg, aki már évek óta főintézője a Temesvár városába rendezett hasonló nagyszabású gyűléseknek. A nagygyűlés sikerére kétségtelen befolyással lesz az is, hogy eddig valamenynyi délvidéki gazdasági egyesület a legnagyobb készséggel ígérte meg támogatását és a gyűlés rendezésében való részvételét.

— **Háztartási tanfolyam Erdélyben.** Folyó hó 16-án történt a Marosvásárhelyt rendezett háztartási tanfolyam ünnepléses bezárása.

A 8 hetes tanfolyam vizsgáján nagyszámu közönség jelent meg, a marosvásárhelyi miniszteri kirendeltséget dr. Drexler Béla min. titkár, a városi Darkó Ákos városi tanácsos, a kir. tanfelügyelőséget Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő képviselte.

A vizsgálatokat Stegmüller Mária gazd. tanárnő, a háztartási tanfolyamok központi referense vezelte.

A növendékek elméletileg és gyakorlatilag egyaránt meglepő kiképzéséről győződhetett meg a megjelent szépszámu közönség, amiért az elismerés mellán megilletti Láng Irén és Kovács Jolán gazd. tanitónőket, kik fáradságot nem ismerve igyekeztek a növendékeket a háztartási ismeretekre megtanítani.

A vizsgálat befejeztével Stegmüller

Mária tanárnő, vizsgabiztos mondott köszönetet a rendezésben résztvett hatóságoknak, valamint a megjelenésért a nagyszámu közönségnek.

Időközben Torda város tanácsa is kérte a háztartási tanfolyam rendezését, mit a földmivvelésügyi miniszter engedélyezvén a következő tanfolyamot Tordán, folyó hó 25-én nyitották meg.

A megnyitónál megjelentek: Gr. Bethlen Sándorné, a nőegylet diszelnöke, dr. Betegh Miklós főispán, dr. Horváth Miklós, alispán, Bunyitai Vince, a gazd. egyesület titkára, Bodor Akos tb. várm. főjegyző, Mayerffy György gazd. tanár, a gazd. iskola vezetője s nagyszámu közönség.

Wolszky Győző gazd. tanár, a növények felvétele után üdvözlővén a megjelenteket ismertette a háztartási tanfolyamok célját s jelentőségét, azután a növendékeket szorgalomra buzdítván, a földmivvelésügyi miniszter megbízásából a tanfolyamot megnyitotta.

A Dr. Borovszky-féle szagosított
BOROLIN
 a világ legjobb és leghatásosabb *házi-szere*. A *Borolin* a fájdmakát azonnal megszünteti.

Megrendelhető a **Borolingyárban**
 Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
 Próbaüveg 50 fillér.

— **A denaturált nyerscukortól pusztulnak a méhek.** A napilapok mezőgazdasági rovatában az volt a minap olvasható, hogy az «Országos Magyar Méhészeti Egyesület» a pénzügyminiszternél kieszközölte, hogy háromezer métermázsa adómentes nyers cukrot engedélyezzen inséges méhesek megmentésére. A mult évben 5000 métermázsa ilyen cukor lett engedélyezve és miként a Magyar Méhészek Dzierdzon-Egyesülete közli, a nyerscukortól, mely ugyan a szarvasmarhát és sertést hizlalja, de méheleségnek nem való, sorra pusztulnak a méhek és egész méhesek kihaltak. Közel 3000-re rug azoknak a méhtörzseknek a száma, melyek pusztulását az illető tulajdonosok az egyesületnél bejelentették, de ez csak egy igen csekély része az ország egész területén a nyerscukortól tönkrement méheknek. Sehhol a világon nem etetik a méheket nyerscukorral, mert a méhészek tudják, hogy a nyers cukor nem méheknek való: vérhaszt kap tőle és télen okvetlenül elpusztul. A francia, német és osztrák kormányok kristálycukrot engedélyeznek. Mást el sem fogadnának a méhészek. A Magyar Méhészek Dzierdzon-Egyesülete tehát óva inti a méhész közönséget, hogy inséges méheinek felségélyezésére nyerscukrot ne használjon, szörpöt sem, hanem jóféle kristályvagy fehér-cukrot.

— **Árvizbélyegek.** A magyar posta tudvalevőleg az árvizkárosultak segélyezésére árvizbélyegeket bocsátott ki. Az árvizbélyegek olyanok, mint a rendes bélyegek, a bélyeg alján azonban egy kis földalék papiros van, melyen az olvasható: «Az árvizkárosultak javára két fillér.» A magyar királyi távirtda- és postaigazgatóság közlése szerint ezeknek az «árvizbélyegek»-nek mindjárt kibocsátásuk után nagy keresletük volt, már az első napokban teljesen elfogytak. A posta most pótolja az így támadt hiányt, a napokban megjelenik az újabb kiadás. Az első ki-

adást természetesen a gyűjtők kapkodták el, jobban mondva a bélyegkereskedők, akik most jó üzleteket csinálnak a külföldi gyűjtőkkel. Azonban a közönség is élénken érdeklődik a nemescélu bélyeg-gek iránt és a legtöbb ember szívesen hozza meg azt a csekély áldozatot az árviz-károsultak javára, melyet ezek a bélyeg-jegyek rájuk rónak. A segítség munkája egyébként ha valamikor, akkor most aktuális a téli idő és az első hideg napok be-álltával. A szerencsétlenség sujtotta vidé-keken még csak most lesz igazán érzhe-tővé a nyomorúság, amint a tél bekö-szönt.

— **Országos Sertéskereskedelmi Egye-sület** cím alatt tömörültek az ország sertés-kereskedői, hízalói, tenyésztői, nagyvá-gói és zsírkereskedői, valamint e szak-mához tartozó bizományosok és ügynö-kök, erkölcsi és anyagi érdekeik védelmé-re és előmozdítására. Az e hó 16-án meg-tartott alakuló közgyűlés nagyszámu tag jelenlétében elnökké egyhangulag és lel-kesedéssel Blantz Jenő jószágigazgatót, alelnökké Wittmann János orsz. kép-viselőt, Kanidáky Jánost és Mishelstädter Ármint választották meg.

— **Erdő eladási hirdetmény.** Lapunk 1913 évi november hó 23-i számban a gyalui és egerbegyi erdőfaanyag eladásá-ra vonatkozó árverési hirdetményben be-küldő hatóság tollhibája folytán bánat-pénzként 2100 korona iratott, holott a leteendő bánatpénz 21000 korona.

— **Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület** rendezésében Galántán lefolyt nemzetközi talajmivelő gépbemutató, a mely a gazdaközönség ezreit vonzotta a bemutató színhelyére, nem állott módjáb-an a bemutatót rendező egyesületnek a bejelentett összes gépeket kipróbálni, mi-vel egy pár gép nem érkezett meg ide-jére. Ezek között volt a Pioneer autotrak-tor is, melylyel a rendelkezésre bocsátott adatok szerint számos bemutatón igen jó eredményeket értek el. Ezen gépek kipróbálására adott alkalmat az O. M. G. E. műszaki bizottsága, melynek ré-széről Karkovány Ákos műegyetemi ta-nársegéd és Sporzón Pál gazdasági aka-démiai tanár vizsgálták meg a gép telje-sítő képességét a Galántán alkalmazott szabályok alapján. A nyert eredménye-ket Bolla Mihály miniszteri tanácsos el-nöklésével az O. M. G. E. műszaki bi-zottsága hivatalosan feldolgozza s Kro-lopp Hugó orsz. képviselő titkár irányí-tásával gondoskodni fognak arról is, hogy a gazdaközönség minél szélesebb rétegei tudomást szerezzenek egy a galántai, mint a most lefolyt pestszentlőrinci Pio-neer-gépbemutató eredményéről.

— **A hizott sertés eladásának szabályo-zása.** Budapesten, Kőbányán és a ferenc-városi mindennapi zárt vásárbán a sertés árusítása oly módon történik, hogy az élősúlyban kilogrammonként kialakult áron felül, páronként még 45 kilogramm és 4%-ot vonnak le a vevő javára. Rend-szerint a 45 kg. és 4 százalék a vevő és eladó között új alku tárgya, mely legtöbb esetben az eladó megkárosításával jár. A páronkénti 45 kilogrammot és 4 száza-lékot a 400 kilogramm nehéz sertésből páronként épp úgy levonják, mint a 150 kilogramm nehéz sertésből. Ily könnyebb fajta sertést leginkább a kisgazdák hoz-nak a piacra, akik csak az elszámolásakor jönnek rá, hogy a kilogrammonként egé-szen jó áron értékesült sertésükért mégis milyen keveset kaptak. Hevesmegyei Gaz-dasági Egyesület országos mozgalmat in-dított, hogy a gazdák érdekének megvé-dése szempontjából a hizott sertésnek áru

sítása a páronként 45 kilogramm és 4 százalék levonással megtiltassék s a hi-zott sertés csakis élősúlyban kilogram-monként legyen árusítható.

— **A népbiztosítás.** A biztosítási ügy minálunk meglehetősen arisztokratikus ala-pon fejlődött. A nyereszkesítésre berende-zett biztosító intézmények, amelyek szí-vesebben vadásztak s vadásznak ma is a nagy falatok után, arra a legkevésbé sem gondoltak, hogy a biztosítás külön-féle módozataival járó előnyökben ré-szesítsék az alsóbb társadalmi rétegeket is. Szegény ember pl. minálunk nem köt-hetett semmiféle életbiztosítást. Az élet biztosítást ugyanis költséges és hossza-dalmas orvosi vizsgálat előzi meg s mos-toha közegészségügyi viszonyaink mel-lett a falusi embernek nemcsak költséges városba való utazást kellett megkockáz-tatni, hanem egyben viselni az orvosi vizsgálat eléggé magas költségeit. A fa-lusi kisbirtokos nem biztosíthatott lány gyermeke részére hozományt, nem köt-hetett katonai szolgálat esetére biztosí-tást, mert a biztosítás ezen módja drága és hosszadalmas volt.

A helyzet csak azóta javult, amióta a magyar gazdatársadalom megalkotta a maga altruisztikus alapon működő bizto-sító intézményét: a Gazdák Biztosító Szö-vetkezetét. Ez a szövetség immár 12 éves multra tekinthet vissza, amely idő alatt eléggé meggyarapodott egy anyagiak ban mint erkölcsiekben, legfőbb ideje te-hát annak, hogy hozzáláthasson legfőbb feladatához a biztosítási ügy demokrati-zálásához, ami annyit jelent, hogy a Gaz-dák Biztosító Szövetkezete rövid időn be-lül igazi népbiztosító intézménnyé fejlőd-jék, amit annyival is könnyebben érhet el, mert hatalmas üzletszerző hálózata ép-pen olyan egyénekből alakult, akik állan-dó érintkezést tartanak a néppel s akik sok tekintetben hivatottak a nép társa-dalmi és gazdasági életének irányítására. A biztosítás minden ágazatáról díjtalan előadásokat tart a szövetség kolozsvári vezérképviselője a körzetébe tartozó (Kolozs, Szolnok-Doboka, Beszterce-Na-szód, Torda-Aranyos, Maros-Torda, Alsó-Fehér és Szeben) vármegyék gazdakörei részére, ha eziránt egyszerű levelező la-pon megkeresést kap és igen kívánatos volna, hogy e kedvezménnyel minden egyes gazdakör éljen is.

— **Mótoros szántógépbemutató Pest-szentlőrincen.** A galántai nemzetközi mó-toros talajmivelő gépbemutatóra a new-yorki A. S. Laseelles & Co. cég három darab »Pioneer« elnevezésű autotraktor-al jelentkezett. A traktorok a tengeri ut akadályai miatt nem érkezhettek meg idején, ezért az O. M. G. E. műszaki bizottsága elhatározta, hogy ezeket a gé-peket külön próbának veti alá. Ezt a kü-lön próbát november. 20—22. napjain a pestszentlőrinci volt Szemere Miklós-féle birtokon tartották meg és ugyanit lesz 23-án a nyilvános bemutató is, mely al-kalommal az érdeklődő közönség a trak-torokat munkában láthatja.

— **A borkészletek összeírása.** A Ma-gyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete már nyolc év óta, évről-évre össze szok-ta írni a szőlősgazdák borkészletét, hogy a borértékesítés ezáltal is megkönnyít-sék. Tekintettel arra, hogy a szüret az idén a külföldön mennyiség tekintetében igen rosszul sikerült, bizonyára nagy lesz az érdeklődés és kereslet a magyarorszá-gi borok iránt. Epp ezért a Magyar Szö-lősgazdák Országos Egyesülete sürgősen kívánja összeírni a termelőknél eladás-ra váró borkészleteket. Bejelentési díjta-goknak 50 hektoliterig nincs. Az ezután következő minden megkezdett 100 hek-

toliter bejelentéséért 550 hektoliterig 1 koronát fizetnek. Az ezen felüli mennyi-bornyilvántartásba való fölvétele azonban ismét ingyenes. A bornyilvántartást több ezer példányban sokszorosítva megkül-dik a hazai és külföldi bormagykereske-dőknek, tisztai étkezdéknek, valamint több hazai és külföldi intézménynek. Fölvilá-gosításért a Magyar Szőlősgazdák Orszá-gos Egyesületének titkári hivatalához (Bu-dapest, IX. Üllői-út 25. II.) kell fordulni.

— **Az ember élete** valósággal gyötrellem, ha testi fájdalmakkal kell küzöldnie. Minden bajtól mentesíthet a Borolin használata, amely ma már világhírű. Kérje kizárólag csak a Dr. Borovszky-féle Borolin háziszert, amelyhez mellékelve van a használati utasítás.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELÉLŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztésse

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megsza-vazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Ágybavizelés
Rögtön megszüntetést Kort és nemet közölni. Felvilágosítás ingyen. Gg. Pfaller Nürnberg g. 376 (Bay.)

Gazdatisztet keresek
Január hó 1. belépésre.

Feltétlen józan életű, feltétlen becsü-letes, szerény igényű, munkabíró, erő-teljes egyénre van szükségem, lehet nős vagy nőtlen. Román nyelv bírása megkívánatik. Állandó személyes ve-zetésem mellett erélyes, fáradhatatlan, végrehajtó közegre van szükségem. Ajánlatok bizonyítványműveléssel — melyek vissza nem küldetnek — és igények megjelölésével az alábbi címre küldendők:

Dr. Szent-Iványi József Far-nos, utolsó posta Bánffyhunyd.

3024

7659. szám.

Értesítés.

Kereskedelmi szokás szerint az általános versenyzés útján bevásároltatnak: A nagyszébeni katonai élelmező raktár szükségletére (esetleg a fogarasi várlaktanyában való átadás mellett is) 6000 métermázsa zab.

A brassói élelmező fiókraktár részére 2000 métermázsa zab.

A gyulafehérvári élelmező fiókraktár részére 2000 métermázsa zab.

A kolozsvári élelmezőraktár részére 2000 métermázsa zab.

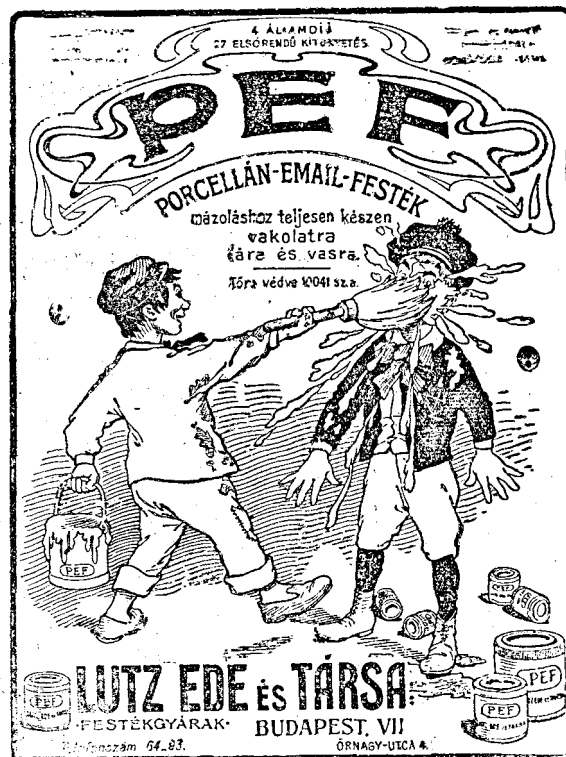
Az egy koronás bélyeggel ellátott eladási ajánlatok folyó évi december hó 4-ik napjának délelőtt 9 óráig a cs. és kir. 12. hadtest hadbiztosságánál lepecsételve benyújtandók.

A közzelebbi feltételek ezen vételekre nézve az előbb jelzett hivataloknál levő teljes tartalmu értesítésekben és ingyen kapható szokványos füzetekben vannak foglalva.

Nagyszében, 1913. évi november hó 20.

Cs. és kir. 12. hadtesthadbiztosság.

3026

2767 l.

Szám: 12308—1913. kig.

Árverési hirdetemény.

Gyulafehérvár város 810 hh. erdőterületen a makkoltatás jogát a tanács-terembe 1913. évi december hó 4. napján d. e. 10 órakor tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen bérbeadja.

Kikiáltási ár . . . . . 300 K

Bánatpénz . . . . . 30 K

Részletes árverési feltételek a városi tanács iktató hivatalában megtekinthetők.

Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsától 1913. év november hó 27-én.

3027

Városi tanács.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Orpington fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington törzstyukok eladó.

Erzsébet-ut 13-ik szám.

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje. A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. — Érvényes 1913 október 1-től.

Gy. 700	Gy. 210	Sz. 615	Gy. 1050	Sz. 820	ind. Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 735	Sz. 615	Gy. 940	Gy. 125
" 316	" 1032	" 722	" 745	" 834	érk. } Kolozsvár	ind. } " 619	" 1054	" 637	" 113	" —	" —
" 613	" 1051	" 832	" 808	" 994	ind. } Aranyos-Gyéres	érk. } " 544	" 1020	" 612	Sz. 1256	" —	" —
" 720	" 1223	" 1017	" 912	" 1024	érk. } Kocsárd	ind. } " 413	" 907	" 448	" 1146	" —	" —
" 743	" 101	" 1057	" 934	" 1055	érk. } Tövis	ind. } " 380	" 842	" 415	" 1120	" —	" —
" 826	" 214	" 1232	" —	" 1209	érk. } Küküllőszeg	ind. } " 219	" 800	" 308	" 1029	" 315	" 315
" 845	" 301	" 156	" —	" 1234	ind. } Kiskapus	érk. } " 155	" 749	" 225	" 955	" 300	" 300
" 908	" 346	" 229	" —	" 101	érk. } Segesvár	ind. } " 122	" 728	" 156	" 925	" 232	" 232
" 949	" 502	" 321	" —	" 157	érk. } Héjasfalva	ind. } " 1231	" 656	" 1257	" 837	" 158	" 158
" 1045	" 707	" 454	" —	" 335	érk. } Brassó	ind. } " 1046	" 553	" 1124	" 708	" 1252	" 1252
" 1102	" 813	" 525	" —	" 403	érk. } Budapest K. p. u. a gyorsvonat	érk. } Sz. 545	Sz. 1230	Gy. 125	Sz. 725	Gy. 920	
" 146	" 1245	" 856	" —	" 753	érk. } Arad	ind. } " 939	" 500	" 820	" 1142	" 415	
Gy. 705	Sz. 750	Gy. 210	Sz. 930	Sz. 1220	ind. } Piski	érk. } " 852	" 420	" 808	" 1100	" 401	
" 1232	" 331	" 659	" 600	" 903	ind. } Alvinc	érk. } " 417	" 1041	" 455	" 614	" 1244	
" 1247	" 406	" 709	" 630	" 1115	érk. } Gyulafehérvár.	ind. } " 250	" 904	" 350	" 445	" 1120	
" 355	" 909	" 1017	" 1110	" 539	érk. } Tövis	ind. } " 233	" 847	" 337	" 425	" 1107	
" 456	" 1042	" 1125	" 1240	" 717	érk. } Marosvásárhely	érk. } " 205	" 817	" 315	" 351	" 1046	
" 510	" 1101	" 1137	" 1259	" 732	ind. } Szászrégen	ind. } " 705	Sz. 1052	Sz. 222	Gy. 650	Sz. 1246	
" 533	" 1135	" 1200	" 132	" 803	érk. } Gyergyószentmiklós	érk. } " 628	" 1016	" 145	" 625	" 1209	
Sz. 220	Sz. 1201	Sz. 335	Gy. 947	Sz. 855	ind. } Mádfalva	érk. } " 510	" 92	" 1229	" 524	" 1052	
" 257	" 1239	" 410	" 1015	" 932	érk. } Sepsiszentgyörgy	érk. } " 417	" 1041	" 455	" 614	" 1244	
" 412	" 156	" 523	" 1115	" 1051	érk. } Brassó	érk. } " 250	" 904	" 350	" 445	" 1120	
" 422	" 206	" 607	Sz. 1139	" —	ind. } Marosvásárhely	érk. } " 233	" 847	" 337	" 425	" 1107	
" 545	" 309	" 710	" 1238	" —	érk. } Szászrégen	érk. } " 205	" 817	" 315	" 351	" 1046	
" 956	" 719	" 1045	" 354	" —	ind. } Gyergyószentmiklós	érk. } " 705	" 1052	Sz. 222	Gy. 650	Sz. 1246	
" 1140	" 856	" —	" 533	" —	ind. } Mádfalva	érk. } " 628	" 1016	" 145	" 625	" 1209	
" 329	" —	" —	" 748	" —	érk. } Sepsiszentgyörgy	érk. } " 510	" 92	" 1229	" 524	" 1052	
" 520	" —	" —	" 926	" —	érk. } Brassó	érk. } " 417	" 1041	" 455	" 614	" 1244	
Sz. 224	Tvsz. 522	Sz. 1019	Vv. 336	Sz. 726	ind. Kiskapus	érk. Sz. 857	Tvsz. 252	Sz. 604	Vv. 910	Sz. 1233	
" 353	" 712	" 1149	" 518	" 856	érk. Nagyszében	ind. " 727	" 100	" 433	" 720	" 1110	
" 813	" —	" 548	" 951	" —	érk. Fogaras	ind. " 333	" 814	" —	" 442	" —	

316961—913. számhoz

Magyar kir. államvasutak.

A karácsonyi ünnepek alkalmából közlekedő külön személyszállító vonatok

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül az alább felsorolt vonalokon külön gyors-, személy-, vegyes- és személyszállító tehervonatok fognak közlekedni:

Budapest keleti p. u.-tól Nagykátáig. Dec. 22., 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Nagykátára d. u. 5 óra 17 p.-kor.

Budapest keleti p. u.-tól Szolnokig. December hó 22., 23. és 24-én két személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 5 óra 40 p.-kor, érkezik Szolnokra este 9 óra 5 p.-kor; a másik vonat indul Budapestról este 7 óra 10 p.-kor, érkezik Szolnokra december hó 20., 21., 22., 23. és 24-én este 10 óra 7 p.-kor.

Budapest kel. p. u.-tól Aradig. 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 9 órakor, érkezik Aradra reggel 5 óra 34 perckor.

Budapest keleti p. u.-tól Nagyváradig. Dec. hó 20., 21., 22., 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 6 órakor, érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 52 p.-kor.

Szolnoktól Budapest keleti p. u.-ig. Dec. hó 26-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnokról d. u. 2 óra 55 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 órakor.

Aradtól Budapest kel. p. u.-ig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik dec. 24., 26-án és 1914 jan. 2-án közlekedik, indul Aradról d. e. 11 óra 7 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 45 p.-kor; a másik dec. 26-án és 1914 jan. 1-én közlekedik, indul Aradról este 9 óra 10 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 5 óra 30 p.-kor.

Nagyváradtól Budapest keleti p. u.-ig. Dec. hó 26-án és 1914 jan. hó 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról éjjel 10 óra

21 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 6 óra 40 p.

Ujvidéktől—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 23., 24., 27., 28-án és 1914. évi január hó 2-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Ujvidékről d. e. 10 órakor érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 15 pkor.

Budapest nyugati pályaudvartól Czeglédig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik dec. 22., 23., 24., 26-án és 1914 január 1. és 2-án közlekedik, indul Budapest nyugati p. u.-ról d. e. 11 óra 55 p.-kor és érkezik Czeglédre d. u. 2 óra 11 p.-kor; a másik pedig dec. 24-én közlekedik, indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 4 óra 20 p.-kor és érkezik Czeglédre este 6 óra 55 perckor.

Budapest nyugati p. u.-ról Szegedig. Dec. 24-én külön gyorsvonat közlekedik I. és II. oszt. kocsikkal. Indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 2 óra 50 perckor, érkezik Szegedre este 6 óra 30 perckor.

Budapest nyugati p. u.-tól Temesvár-Józsefvárosig. Dec. 20. és 23-án közlekedik külön gyorsvonat I. és II. és külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal. A gyorsvonat indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p.-kor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra este 8 óra 41 p.-kor. A személyvonat pedig indul Budapest nyugati p. u.-ról este 8 óra 30 perckor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra reggel 5 óra 39 p.-kor.

Szegedtől Budapest nyugati p. u.-ig. Dec. hó 27-én külön gyorsvonat I—II. oszt. kocsikkal és december 26. és 28-án külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal közlekedik. A gyorsvonat indul Szegedről d. e. 10 óra 10 p.-kor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra d. u. 2 óra 5 p.-kor. A személyvonat pedig indul Szegedről éjjel 2 órakor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra reggel 7 óra 25 p.

Pozsonytól Budapest nyugati p. u.-ig. Dec. hó 21., 24., 27. és 1914 jan. 1-én külön személyszállító gyorstehervonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Pozsonyból éjjel 1 óra 18 p.-kor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra reggel 7 óra 5 perckor.

Lipótvártól—Pozsonyig. Folyó évi december hó 21., 26., 28-án és 1914. január hó 1-én külön személy-

vonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Lipótvártól d. e. 11 óra 5 pkor, érkezik Pozsonyba d. u. 12 óra 49 pkor.

Nagyváradtól Püspökladányig. Dec. hó 23-án külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról este 8 óra 6 perckor, érkezik Püspökladányra éjjel 10 óra 47 perckor.

Püspökladánytól Nagyváradig. Dec. hó 24-én külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 3 óra 51 perckor, érkezik Nagyváradra reggel 6 óra 14 perckor.

Debreczentől Püspökladányig. Dec. 20., 23., 26. és 31-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Debreczről éjjel 11 óra 12 pkor, érkezik Püspökladányra éjjel 12 óra 18 perckor.

Püspökladánytól Debreczenig. Dec. 21., 24., 27-én és 1914 jan. 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 1 óra 8 p.-kor, érkezik Debreczenbe éjjel 2 óra 1 pkor.

Szegedtől Temesvár-Józsefvárosig. Dec. 20. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szegedről d. u. 1 órakor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra d. u. 4 óra 24 p.

Hatvantól Miskolcz személy p. u.-ig. Dec. hó 23. és 24-én külön személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Hatvanból d. u. 4 óra 40 perckor, érkezik Miskolcz személy p. u.-ra éjjel 10 óra 26 p.

Losoncztól Zólyomig. Dec. hó 23. és 24-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. o. kocsikkal. Indul Losoncztól d. u. 1 óra 10 p.-kor, érkezik Zólyombába d. u. 3 óra 27 perckor.

Feledtől Fülekig. Dec. 23. és 24-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Feledről éjjel 3 óra 4 perckor, érkezik Fülekre reggel 4 óra 40 perckor.

Sopron Gy. S. R. V.-től Kőszegig. Dec. 24-én külön személyvonat közlekedik III. oszt. kocsikkal. Indul Sopron Gy. s. e. v.-től este 7 óra 50 p.-kor, érkezik Kőszegre éjjel 11 óra 27 p.-kor.

A felsorolt külön vonatok részletes menetrendjéről a kiadott külön fali hirdetmény nyújt bővebb felvilágosítást.